

somt, have vi paa denne Side af Salen just ikke været de mest ivrige for at faae ethvert Monopol affattet. Se, saaledes forekommer det mig altsaa, at begge de Hovedtrækker af Forslag, som man kunde tænke sig stillede for at modvirke den fri Konkurrence, og derigjennem altsaa den Fattigdom, som kunde tænkes at komme af den fri Konkurrence, maa betragtes som i høi Grad stridende mod den hele Tankegang, og hele den Retning, som ikke en enkelt Side af Tinget, men hele Rigsdagen, hidtil uforandret og stadig har vedkjendt sig. — Men idet vi nu altsaa, som jeg antager, indtil videre kunne lade dette Spørgsmaal om den fri Konkurrence ligge, følger jo deraf ingenlunde, at vi ikke kunne beskæftige os, og med Nytte beskæftige os, med Spørgsmaalet om Fattigforsørgelse, hvad enten nu Fattigdommen maa antages at være udviklet eller hæmmet gennem den fri Konkurrence. Og her fremtræder da navnlig den Plan, som nu er os forelagt, og som fremtræder saaledes, at den jo ikke er en Plan til at ordne en Sag, som hidtil her i Landet slet ikke har været ordnet, men som en Plan til en dybt indgribende Omordning af et Forhold, som i en lang Række har været underkastet en Ordning ad Lovgivningens Vej. Dette fører mig til at bestræbe mig for at klare det Spørgsmaal, som kom frem netop i vort sidste Møde og kom frem ved en Paastand fra det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgfreds (Holtstein-Ledreborg). Dette ærede Medlem gjorde, hvad man netop ved en Sag af denne Art bør gjøre. Han stillede sig paa et historisk Standpunkt, det vil sige, han betragtede den ikke udelukkende for sig selv, men i Forbindelse med tidligere Tilstande, og gav da en kort Karakteristik sammenfattende det Historiske i forte Træk, en Karakteristik, som havde en meget slaaende Form. Han sagde nemlig, at Fattigforsørgelse oprindeligt var Hjælp, og derpaa blev den ved vore Bestræbelser — og han mente dermed navnlig Bestræbelser fra Medlemmer paa denne Side af Salen — til Selvhjælp; men nu forelaa der, tilføiede han, et Forslag, hvis Karakter var Hjælp til Selvhjælp, altsaa et Forslag, der kunde betragtes som en ny Form for noget Nyt paa Hjælpens Omraade. Nu tillader jeg mig ganske simpelt at fremsætte den Paastand, at denne Karakteristik af Fattigforsørgelsens Historie her i Landet er fuldstændig urigtig, idet den ikke stemmer med de historiske Forhold. Hvorledes Tilstanden har været, forinden nogen egentlig Lovgivningsordning af dette Forhold havde fundet Sted, skal jeg ikke nærmere udtale mig om, thi dette er Gjenstand for Underfølgelser af rent historisk Art, som maa være en Opgave for dem, der særlig besatte sig med Kulturhistorien, og jeg drifter mig derfor ikke til at sige, navnlig hvorledes Tilstanden væsentlig har været i forrige Aarhundrede. At der dengang har været en meget stor Fattigdom i Landet og

forholdsvis langt større Fattigdom end nu, er mig ganske vist utvivlsomt, men hvor vidt den Hjælp, der er bleven ydet, kan siges væsentlig at have haft Karakter af simpel Hjælp, derom drifter jeg mig ikke til at udtale nogen Paastand. Hvad jeg derimod veed, er, at den Hjælp, som nu er den legale, og som blev ordnet ved Lovbestemmelser i Slutningen af forrige og i Begyndelsen af dette Aarhundrede, ingenlunde er Hjælp uden Selvhjælp, men netop Hjælp til Selvhjælp. Der blev i forrige Møde af flere ærede Medlemmer omialt Fattigreglementerne af 5te Juli 1803 for Kjøbstæderne og Landet. Jeg kan forstaa, at man, ved at gennemlæse Bestemmelserne i disse Reglementer, kan være noget i Tvivl om Lovgiverens egentlige Sindelag, endskiøndt det for mig staaer klart, at ogsaa i disse Reglementer er Tanken: Hjælp til Selvhjælp; men hvorledes man skulde kunne fastholde det ærede Medlems Paastand lige overfor Planen af 1ste Juli 1799 for det kjøbenhavnske Fattigvæsen, forstaaer jeg ikke. Jeg maa antage, at det ærede Medlem, som fremsatte denne Paastand, ikke er bekendt med denne Plan, thi dersom han var det, kunde han umulig have sagt, hvad han sagde. Det er et af de skønneste Lovarbejder, der findes i vor Lovgivning. Det er et Arbejde, der fuldt hæveder sin Plads blandt de ypperste i den glimrende Lovgivningsperiode, som vi havde i Slutningen af forrige Aarhundrede. Det er et Lovgivningsarbejde, der er gjenmetrangt af de ædleste Grundsætninger med Hensyn til Fattigforsørgelsen, og i hvilket netop Tanken om Hjælp til Selvhjælp er aldeles fremherskende. (Zahl: Paa Papiret!). Nu siger det ærede Medlem: paa Papiret, og dette viser, at det ærede Medlem heller ikke er bekendt med, hvorledes denne Lov er bleven gennemført, og Grunden til, at man senere er kommen til i mange Stykker at afvige deraf. I hvilken Grad man kan paaftaa, at der efterhaanden og gradvis har fundet Afsigelser Sted deraf, og i hvilken Grad man maa erkjende, at disse Afsigelser have været nødvendige og naturlige eller unødvendige og unaturlige, skal jeg ikke inlade mig paa at udtale Noget om; men jeg skal føie til, at det i nærværende Deblit, saaledes som Fattigvæsenet nu bestaar, ligeledes er Principet om Hjælp til Selvhjælp, der er det fremherskende, skjøndt det ikke er blevet vedligeholdt i saa ren og smuk en Skikkelse som i Planen af 1799. (Zahl: Resultatet er Ladegaarden!). Det ærede Medlem tror, at enhver Fattig i Kjøbenhavn er paa Ladegaarden eller maa ende paa Ladegaarden, men derved viser det ærede Medlem kun, at han aldeles ikke er bekendt med Forholdet. Der er ganske vist Meget at beklage ved Fattigvæsenets Ordning i Kjøbenhavn, men de Feil, der have klæbet ved den, have heller ikke faaet Tilladelse til at staa uden alvorslige og indgribende Bestræbelser for at rette dem, og det kan ikke være Noget her i Salen